

DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV A STŘEDISKO VÝCHOVNÉ PÉČE

Na Dlouhé mezi 19, 147 00 Praha 4 Internet: www.dum-praha.cz, e - mail: info@dum-praha.cz
tel. 241 72 77 63, 241 72 77 13, 241 72 36 46 - 9 fax: 241 72 91 85

ALTERNATIVA

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Školní rok 2022/23

Obsah

1. Charakteristika zařízení.....	3
2. Stanovení cílů minimální prevence.....	3
2.1. Vytyčení cílů	3
2.2 Cíle primární prevence	4
3 Aktivity MPP pro jednotlivé cílové skupiny.....	6
3.1 Pedagogové	6
3.2 Klienti.....	6
3.3 Konkrétní aktivity PP	7
4 Evaluace	8

1. Charakteristika zařízení

Diagnostický ústav a Středisko výchovné péče v Praze 4, Hodkovičkách, je instituce zaměřená na diagnostiku, terapii, výchovu a vzdělávání a preventivní péči ve formách residenčních (pobytových) a ambulantních. Diagnostický ústav se specializuje především na problémy dívek ve věku od dokončení povinné školní docházky do plnoletosti. K pobytu přicházejí zejména cestou obligatorní, z rozhodnutí soudu, na základě smlouvy s rodiči, či na základě vlastní žádosti dítěte (nezletilého).

Základní diagnosticko terapeutický pobytový program je realizován zejména v hlavní budově. Ta je situována do městské části Prahy 4 – Hodkovičky. Je zde dobrá dostupnost integrovanou dopravou. V budově se nachází školní jídelna, tělocvična, prostory pro výukové, terapeutické a volnočasové činnosti, ubytovací lůžková část a další, zejména odborné činnosti. Sídlí zde administrativa organizace. V areálu se nachází zahrada a hřiště.

V personální oblasti provoz zajišťují kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci, speciální pedagogové, psychologové, etoped, sociální pracovníci a zdravotní úsek.

2. Stanovení cílů minimální prevence

Toto zařízení skýtá řadu specifik, které je nutné při utváření preventivního programu brát v potaz. Mimo jiné prostředí, ve kterém lze PP realizovat, odlišnost jednotlivých klientů, metody, personální obsazení a spolupráce s vnějším okolím. Především ale vysokým zatížením klientely v oblasti rizik a rizikového chování.

2.1. Vytyčení cílů

Primární prevence rizikového chování je v naší instituci zaměřena zejména na oblasti:

- Návykové látky
- Alkohol
- Záškoláctví

DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV A STŘEDISKO VÝCHOVNÉ PÉČE

Na Dlouhé mezi 19, 147 00 Praha 4 Internet: www.dum-praha.cz, e - mail: info@dum-praha.cz
tel. 241 72 77 63, 241 72 77 13, 241 72 36 46 - 9 fax: 241 72 91 85

ALTERNATIVA

- Vandalismus
- Krádeže
- Tabák
- Krizové situace spojené s násilím
- Sebeпоškozování
- Domácí násilí
- Rizikové sexuální chování
- Šikana
- Rizikové chování v dopravě
- Netolismus
- Příprava na povolání

Primární prevence je určena:

- Klientům zařízení – dívkám ve věku 15 – 18 let, s rizikovým chováním, vysokou vulnerabilitou, s vysokým podílem stigmatizace rizikovým prostředím a adiktologickou problematikou
- Pedagogickému sboru – Znalosti o hygieně práce a možnostech aktivit zaměřených proti vyhoření apod.
- Zákonným zástupcům – zejména formou individuálního přístupu k jednotlivým rodinám

2.2 Cíle primární prevence

Hlavním cílem je formovat klienty tak, aby byli připraveni do života a odpovědni za své chování a za svou budoucnost. Tohoto cíle je možné dosáhnout pomocí specializovaných metod a programů, které jsou určeny pro primární prevenci.

Základním principem primární prevence rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací.

V našem případě hovoříme zejména o prevenci indikované, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž je zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problémů ve škole, v rodině a s vrstevníky.

V průběhu celého působení klientů v našem zařízení využíváme, prostřednictvím našich programů, nespecifické primární prevence, kdy podporujeme rozvoj zdravého životního stylu, smysluplného využívání volného času, dodržování určitých společenských pravidel, které vedou k rozvoji odpovědnosti za své vlastní jednání.

Dlouhodobé cíle:

- Vytváření podmínek pro kladné postoje pedagogů k problematice prevence rizikového chování a dále je vzdělávat.
- Prohlubování komunikační dovednosti mezi pedagogickými pracovníky, psychology a etopedy.
- Vytvoření vlastních projektů prevence rizikového chování u žáků.
- Analýza příčin vzniku rizikového chování a přiměřená jejich reflexe v konkrétních programech. Významná je práce s daty pro kvantitativní vyhodnocování trendů a anticipace potřeb vývoje programů.

Střednědobé cíle:

- Snaha o zapojení zákonných zástupců do veškerého dění v životě klienta.
- Zajištění pravidelné práce s jedinci i skupinou v oblasti primární prevence.
- Prohlubování dalšího vzdělávání a informovanosti pedagogických pracovníků.
- Vytvoření pomocných nástrojů, díky kterým bude pedagogický pracovník lépe monitorovat klima ve skupině.
- Vytvoření metodických plánů pro zařazení primární prevence do každodenních činností.

Krátkodobé cíle:

- Rozšířit nabídku volnočasových aktivit. Ty jsou v našem zařízení zakomponovány zejména v prostoru mezi bloky, které jsou řízeny dle týdenních plánů, a o víkendu (Neděle – dopoledne 1,5 hodiny osobní volno). Nabídku

volnočasových aktivit zajišťuje vychovatel, ten také na jejich realizaci dohlíží. Aktivity jsou prováděny ve vnitřních prostorách a areálu DÚ.

- Podporovat aktivity zaměřené na vhodné využití času klientů. To mimo jiné zahrnuje učení klientů k plnění si svých povinností (příprava do školy atp.)
- Řešit s odbornými pracovníky (speciální pedagog, psycholog, vedení organizace atd.) aktuální problémové situace v oblasti rizikového chování.
- Reagovat na změny ve výskytu sociálně patologických jevů. To zahrnuje soustavné sledování vývoje sociálně patologických jevů, ale i společnosti jako takové. V návaznosti na to je nutné aktualizovat koncepci jednotlivých oddělení a přizpůsobovat se změnám.

3. Aktivity MPP pro jednotlivé cílové skupiny

3.1 Pedagogové

- Metodik prevence se účastní školení a seminářů k dané problematice. Informace dále sdílí s ostatními pracovníky zařízení.
- Metodik prevence vytvoří pro pedagogy pomocný přehledný materiál pro konkrétní řešení rizikového chování. Vytvoří metodické plány, nebo má přehled o metodických plánech, které jsou využívány v týdenních plánech.
- Je nutné využívat informační zdroje, mezi které můžeme zařadit informační nástěnky, seznam publikací s tematikou primární prevence či rizikového chování, seznam videotéky filmů s tematikou vztahující se k primární prevenci a brožury dalších organizací.

3.2 Klienti

- Prevence rizikového chování je součástí koncepce diagnostického ústavu.
- PP se realizuje v průběhu celého pobytu klienta v různorodých činnostech, které se zaměřují na ovlivnění příčin rizikového chování a pozitivní rozvoj vlastností souvisejících s individuálním plánem i obecnou resiliencí.

DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV A STŘEDISKO VÝCHOVNÉ PÉČE

Na Dlouhé mezi 19, 147 00 Praha 4 Internet: www.dum-praha.cz, e - mail: info@dum-praha.cz
tel. 241 72 77 63, 241 72 77 13, 241 72 36 46 - 9 fax: 241 72 91 85

ALTERNATIVA

- Klienti by měli být seznámeni se všemi oblastmi rizikových jevů, důraz je kladen na aktuální rizikové oblasti, kterými je klient aktuálně ohrožen. Seznámeni jsou prostřednictvím skupinových činností, ve kterých jsou zahrnuta základní témata MPP. Dále individuálně prostřednictvím IPROD (Individuální plán rozvoje osobnosti dítěte), na kterém se podílí celý tým DÚ.
- Při primární prevenci v našem zařízení vycházíme ze základního povědomí dětí o rizikových jevech, které získávají na ZŠ a dále je prohlubujeme, či osvětlujeme na konkrétních situacích.
- V rámci celého pobytu mají klienti možnost konzultovat jakékoli situace související s rizikovým chováním s pedagogickými pracovníky, psychology, psychiatrem, zdravotním úsekem, popřípadě dalšími zařízeními poskytující služby související s oblastmi rizikového chování.

3.3 Konkrétní aktivity PP

Koncepce programu DÚ je zahrnuta v týdenních plánech jednotlivých oddělení. Ty obsahují rozmanité činnosti, ve kterých jsou komplexně zahrnuta témata primární prevence.

Vybrané činnosti a stručný popis obsahu:

- **Bezpečný internet** – Témata týkající se sociálních sítí, jejich bezpečného užívání, předcházení zneužívání osobních údajů, rizika užívání sociálních sítí, zabezpečení soukromí atp.
- **Zdravý životní styl** – Témata zahrnující péči o tělo, životosprávu, témata z oblasti bezpečného sexu atp.
- **Sociální výchova** – Témata, která se zabývají vztahy mezi lidmi a odlišnostmi mezi nimi.
- **Komunikativní dovednosti** – Témata týkající možností komunikace mezi lidmi a nácvik různých sociálních situací, které mohou v běžném životě ohrožovat klienta (násilí..).
- **Vycházka po okolí** – Nácvik a prevence rizikového chování v dopravě.

DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV A STŘEDISKO VÝCHOVNÉ PÉČE

Na Dlouhé mezi 19, 147 00 Praha 4 Internet: www.dum-praha.cz, e - mail: info@dum-praha.cz
tel. 241 72 77 63, 241 72 77 13, 241 72 36 46 - 9 fax: 241 72 91 85

ALTERNATIVA

- **Skupinové sezení** – Zahrnuje řešení aktuálních problémů ve skupině a tým plní funkci prevence například šikany a dalších rizikových jevů.

Program DÚ je v průběhu celého roku v pravidelných měsíčních intervalech doplňován o Zážitkový program Skryje, projektové víkendy, poznávací akce, kulturní a sportovní programy.

4. Evaluace

Při hodnocení MPP v naší instituci využíváme metody kvalitativní (posouzení úspěšnosti v dosažení úspěšnosti dosažených cílů u jednotlivých programů) i metodu kvantitativní (počet realizovaných akcí a aktivit...).

Dalšími možnostmi měření efektivity MPP jsou:

- Neformální rozhovory s klienty a pedagogy
- Sledování klientů při činnostech, volném čase a specializovaných akcích a programech
- Výtvarné práce, slohové práce
- Získávání informací od širšího okolí (škola, zájmové kroužky...)
- Kniha přání, kronika
- Průběžná kontrola vedením

Oblasti preventivního programu a jeho garanti

1) Tabák

- Garanty programu jsou psychologové a zdravotní úsek
- Na programu pro regulaci závislosti na nikotinu participuje každý pedagogický pracovník, psychologové, terapeuti a zdravotní úsek
- Role psychologů spočívá ve vyhodnocení míry závislosti dítěte na nikotinu (pomocí testů, rozhovorů, chování dítěte a dalších okolností). Na základě těchto informací vypracují individuální plán pro klientky, jehož cílem bude postupné snižování denní dávky této látky. Mimo materiální řešení této problematiky bude nástrojem podpory i konzultace prožívání změn (fyzických i psychických) s psychology a terapeuty, vychovateli a zdravotním úsekem.
- Role zdravotního úseku – zdravotní úsek zajistí podpůrné pomůcky, které usnadňují a napomáhají k lehčímu průběhu snižování závislosti (náplasti, žvýkačky atp.). Dále s klientkami konzultuje zdravotní rizika spojená s celým tímto procesem.
- Role vychovatelů – vychovatelé realizují individuální plán, sledují, jak se klient vypořádává s jeho dodržováním, jaké má prožívání v jeho důsledku a jaká je jeho motivace. Tyto informace předává psychologům a zdravotnímu úseku a spolu s nimi aktuálně reagují na specifika jednotlivého dítěte. U dětí, které nejsou uživateli tabákových výrobků je samozřejmostí primární prevence, která je obsahem činností na jednotlivých odděleních. Je obsažena v: Sociální výchově (zajišťuje Mgr. E. Bartoňová) Zdravém životním stylu (zajišťuje Mgr. G. Grossmannová).
- Podpůrné pomůcky: Tabulka od pobytu na odd. A (vlepená na deskách klienta), která zajišťuje vychovatelům, dětem, zdravotníkům a psychologům přehled, v jakých intervalech bude probíhat intervence a zdravotní podpora (ta bude zapsána dále v knize léků).

Jméno:

Odd.:

Intervence má probíhat v intervalu (ve dnech):

TÝDEN (od – do) PO ÚT ST ČT PÁ SO NE

= Intervence proběhla + podpis vychovatele

Podpora zdravotního úseku (zaznamenává se do knihy léků):

Název podpory :

Medikace v intervalu:

2) Netolismus a rizika využívání sociálních sítí

- Garantem programu je Bc. J. Jiroušek
- Bc. Jiroušek a V. Benda zajišťují výuku počítačů, se kterou je spjata i bezpečnost užívání internetu a sociálních sítí. Dále v této oblasti dochází k osvětě týkající se vzniku závislosti na internetu. Součástí výuky jsou i témata z této oblasti, kde jsou vymezena základní pravidla bezpečného užívání internetu, možnosti zabezpečení sociálních sítí a využívání dat, která prostřednictvím nich prezentujeme a přijímáme.
- Témata jsou doložena ve vypracovaném metodickém plánu.
- Výuka počítačů je součástí týdenního plánu na odděleních A, B ve frekvencích 1-2x týdně (viz. týdenní plán oddělení)

3) Příprava na povolání

- Garantem programu je PaedDr. Marcela Polášková
- Program přípravy na povolání je rozdělen do několika fází. Podílí se na něm všichni pedagogičtí pracovníci.
- Stěžejní přípravou je dopolední vzdělávání dětí a plnění „Individuálních studijních plánů“ – PaedDr. Marcela Polášková
- Dále je součástí programu zpracovávání životopisů a motivačních dopisů - Mgr. G. Dejmková.

- Vychovatelé – Spolupracují na vzdělávání, dále také zprostředkovávají ve svých činnostech praktický nácvik přijímacího pohovoru a podílí se na zapojení některých klientek do pracovního procesu.

- V případě docházení dítěte z programu DÚ do zaměstnání či školy zajišťuje vedoucí příslušného oddělení:

- kontrolu dodržování docházky

- potřebné podklady pro přijetí do pracovního procesu (potravinářské průkazy, potvrzení o studiu atp.)

- Pracovní pomůcky (přezůvky, pracovní oděv aj.)

- Prostředky na dopravu dítěte do zaměstnání (platné kupony MHD atp.)

- Uložení mzdy a nakládání se mzdou (zajišťuje bezpečné uložení mzdy na účet, trezor. Dále vychovatelé monitorují zacházení dítěte s finančními prostředky)

V případě docházky dítěte do externí veřejné školy zajišťuje vedoucí odd. :

- Kontrolu docházky do školy

- Komunikaci se školou

- Podílí se na školní přípravě dítěte

- Zajišťuje školní pomůcky

- Zajišťuje dopravní kupony atp.

- Zajímá se o dítě (monitoruje sociální postavení dítěte ve školní třídě, respektování učitele a školního řádu)

Všechny tyto informace jsou zaznamenávány do denního hodnocení klienta, Knihy školaček a dalších interních systémů (intranet atp.)

4) Uchovávání věcí klientek

- Cílem uchovávání věcí klientek je zejména předejít ztrátě jejich osobních věcí a uchování předmětů, které pro ně, či okolí, mohou být nebezpečné.

- Garantem uchovávání věci je sociální úsek a každý vychovatel

- Při uchovávání věcí uplatňujeme několik zásad:

- 1) Při vstupu do zařízení DÚ jsou dokumentace, případně osobní doklady, uloženy u sociální pracovnice. V případě, že je dítě potřebuje, jsou mu vydány proti jeho podpisu.

- 2) Větší finanční hotovost je uložena do trezoru v obálce se jménem dítěte.

3) Při příjmu dítěte je jeho mobilní telefon či notebook, tablet ... uložen k sociální pracovníci, která vede agendu uložených věcí. Dítěti tyto věci vydá na základě žádosti a podpisu vychovatele.

4) Vždy při příchodu na nové oddělení je s dítětem sepsán tzv. Šatní list, ve kterém jsou uvedeny všechny věci, které si dítě ukládá na oddělení, včetně elektroniky. Tento list je dle potřeby neustále aktualizován. Dítě i vychovatel jeho správnost stvrzují podpisem.

5) Klientky základního programu jsou informovány o tom, že si mezi sebou nesmí vyměňovat své věci. Pokud tak učiní, nesou za případnou ztrátu plnou odpovědnost.

6) Každý večer noční vychovatel zajistí uschování předmětů, které mohou jakýmkoli způsobem ohrožovat zdraví dítěte a jeho okolí (spreje, žiletky, odlakovače atp.)

7) V případě, že dítě opustí program DÚ, vychovatel jeho věci sepíše dle šatního listu a uloží je do skladu, jehož agendu vede sociální pracovníce.

5) Šikana

- Na problematice prevence šikany se podílejí všichni pracovníci, kteří s klientkami spolupracují.
- Po organizační stránce tuto problematiku zajišťuje oddělení A. V rámci týdenního plánu zajistí vychovatel klientkám obecné informace o tom, co je to šikana, jak se zachovat v situacích spojených s touto oblastí, koho kdy kontaktovat. Rozšíří dětem povědomí o tom, kde všude se šikana může vyskytovat a v jaké formě. Dále vychovatel poskytne informace o kontaktních osobách a centrech mimo zařízení, na které je možné se obracet (linky bezpečí.....), To opakuje v intervalech a různých formách tak, aby tímto tématem byly seznámeny všechny děti, které projdou pobytem na odd. A.

V průběhu celého pobytu je sledována dynamika v jednotlivých skupinách. Za klima ve skupině a řešení dynamických excesů odpovídají vedoucí terapeutických skupin a klíčový pracovník (psycholog).

U všech pedagogických pracovníků a vedoucích skupin:

- Pedagog má znalosti v dané problematice.

- Jeho úkolem je sledovat dění ve skupině a nepřehlížet signály, které naznačují výskyt šikany.
- Snaží se předcházet jejímu vzniku a aktuálně reaguje na nově vzniklé situace, které by mohly být podnětem pro vznik tohoto jevu.
- V případě, že ve skupině vznikají problémy, kontaktuje své kolegy, se kterými problém ve skupině vyřeší.
- V průběhu své praxe sleduje aktuální dění a průběžně se v této oblasti vzdělává.

6) Úkoly pro nadcházející období

Reflexe specifických rizikových vlastností dětí (pacientů) s psychiatrickou anamnézou, téma bezpečí v prostředí internetu a sociálních sítí v souvislosti s novými trendy ve výuce (distanční studium).

Doporučené prameny: metodické dokumenty MŠMT na webových stránkách

Další prameny k dispozici u metodika a v knihovně zařízení

Součástí MPP organizace jsou modifikované programy odloučených pracovišť DÚ a SVP.

Metodik prevence:
Mgr.M. Kovářová

Ředitel DÚ a SVP
PaedDr.J.Toman